

Kommittén för finansiell stabilitet
Fi 2013:09

Protokoll från Finansiella stabilitetsrådets¹ möte den 6 december 2023

§ 1 Stabilitetsbedömning, operativ beredskap och åtgärder

Myndigheterna presenterade sina stabilitetsbedömningar, synen på operativ beredskap och diskuterade möjliga åtgärder.²

Riksbanken pekade på att det svenska finansiella systemet överlag fungerar väl och hittills har klarat av de utmaningar som följt av den snabba uppgången i inflationen och räntorna. Högre räntor och geopolitisk oro bidrar dock fortsatt till förhöjda risker, inte minst givet bankernas exponering mot de högt skuldsatta fastighetsföretagen och hushållens höga skuldsättning. De högre räntorna ökar fastighetsföretagens finansieringskostnader och leder till lägre fastighetsvärden. För vissa fastighetsföretag är situationen särskilt svår. Prisuppgångar och räntor tynger också hushållen, vars höga skulder i kombination med korta räntebindningstider gör dem räntekänsliga och dämpar konsumtionen. Riksbanken redogjorde kort för den fördjupning om inlåning i svenska banker som gjordes i stabilitetsrapporten. Analysen visade att vissa svenska banker har en högre koncentration av inlåning från enskilda insättare, men det går inte att finna belägg för att inlåningen är särskilt koncentrerad till en enskild sektor. Data visar även att de banker som har en högre andel inlåning som inte är garanterad av insättningsgarantin håller en större likviditetsbuffert. Resultaten pekar samtidigt på att inlåningen kan vara mer

¹ Närvarande: *Finansdepartementet*: Niklas Wykman, mötesordförande, Johan Almenberg, Anna Jegnell; *Riksbanken*: Erik Thedéen, Anna Breman, Olof Sandstedt; *Finansinspektionen*: Daniel Barr, Henrik Braconier, Thomas Nielsen; *Riksgälden*: Karolina Ekholm, Fredrik Bystedt, Erika Färnstrand Damsgaard; och *Finansiella stabilitetsrådets kansli*: Niclas Alsén.

² Finansinspektionen presenterade den 28 november sin rapport *Stabiliteten i det finansiella systemet (2023:2)* och Riksbanken den 9 november sin rapport *Finansiell stabilitet 2023:2*.

flyktig hos vissa mindre banker, i synnerhet inlåning som inte täcks av insättningsgarantin.

Riksbanken anser att fastighetsföretagen behöver minska sina risker. Bankerna har också en viktig roll, dels genom att upprätthålla försörjningen av krediter till livskraftiga företag, dels genom att ställa krav på att fastighetsföretagen vidtar åtgärder. Riksbanken anser också att de svenska storbankerna tills vidare bör sikta på att ha en marginal ner till de formella kapitalkraven som inte understiger den övre gräns som bankerna själva satt för sina managementbuffertar. Det kan uppnås genom att de är återhållsamma med utdelningar och aktieåterköp.

Operativ beredskap är en viktig fråga för finansiell stabilitet och Riksbanken har fått ett nytt lagstadgat uppdrag att säkra att betalningar fungerar i fredstida krissituationer och höjd beredskap. Det innebär bland annat att identifiera vilka företag som bedriver verksamhet som är av särskild betydelse för betalningar samt ange vilka skyldigheter dessa företag har avseende planering och förberedelser samt utbildnings- och övningsverksamhet. Uppdraget går delvis ihop med Finansinspektionens sektorsansvar och Riksbanken har en nära dialog även med övriga myndigheter.

Finansinspektionen (FI) informerade om att deras stabilitetsrapport för första gången innehåller ett avsnitt om operativa risker. Operativa stabilitetsrisker i allmänhet och cybersäkerhet i synnerhet har fått en ökad betydelse för den finansiella sektorn i takt med att det säkerhetspolitiska läget försämrats. Bilden är att sektorn har ett relativt gott utgångsläge. Vi har en omfattande reglering som ställer höga krav på aktörerna och snart träder dessutom DORA-förordningen³ i kraft. Företagen har dessutom själva starka incitament att se till att deras tjänster kontinuerligt fungerar och är robusta även i händelse av störningar. Sektorns utveckling är dock marknadsdriven och detta har bland annat inneburit effektiviseringar som i vissa avseenden kan ha gjort betalinfrastrukturen mer sårbar ur ett operationellt perspektiv.

Staten har verktyg att hantera finansiella kriser, men den har inte samma förutsättningar att hantera en operationell kris. Därför behövs fokus på förebyggande åtgärder och reservrutiner. FI anser att ett ledningsorgan för

³ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2554 om digital operativ motståndskraft för finanssektorn (Dora-förordningen).

att samordna arbetet vid operativa kriser skulle vara välkommet men betonar samtidigt vikten av en tydlig roll- och ansvarsfördelning mellan berörda parter inte minst avseende förebyggande och krishanterande åtgärder.

FI menar att det fortsatt råder förhöjd risk för den finansiella stabiliteten. Höga skuldnivåer, korta räntebindingstider och kostnadsökningar medför minskade marginaler för såväl hushåll som för många företag att hantera ytterligare chocker. Osäkerheten har kommit ner, främst till följd av minskad oro för vad som krävs för att få bukt med inflationen. En nyckelfråga är nu hur länge penningpolitiken kommer att vara åtstramande. Risktagande och skulduppbyggnad har dämpats och risknivån bör därmed sjunka på sikt.

Fastighetsbolagen behöver fortsatt minska sina skulder. Fastighetsbolagens nyckeltal har försämrats snabbt och kommer fortsatt att försämras inte minst p.g.a. räntebindingar som löper ut och fallande fastighetsvärden. För vissa bolag kommer situationen bli kritisk om ett högre ränteläge består under flera år om inte fler åtgärder vidtas. Stora skulder behöver refinansieras i närtid och för att kunna rulla skulderna behöver företagen visa att de har god livskraft även i en miljö med högre räntekostnader. En anpassning har påbörjats av de mest skuldsatta företagen - men mer måste göras.

De svenska bankerna är för närvarande mycket lönsamma men med försämrade förutsättningar för företag och hushåll har sannolikheten för högre framtida kreditförluster i banksystemet ökat. Men genom sina likviditets- och kapitalbuffertar bedömer FI att svenska banker har en tillfredställande motståndskraft för att möta de utmaningar som kan uppstå.

Riksgälden delar synen att riskerna är förhöjda. Särskilt den kommersiella fastighetssektorn är sårbar. På andrahandsmarknaden för statsobligationer visar Finansinspektionens likviditetsmått på att likviditeten stabiliserats efter tidigare fall, men likviditeten är fortsatt på en låg nivå. En möjlig risk för statspappersmarknader är så kallad basis trade på den amerikanska statsobligationsmarknaden, dvs. att hedgefonder utnyttjar små prisskillnader mellan derivatkontrakt och de underliggande statsobligationerna. Federal reserve med flera har lyft att det utgör en sårbarhet som kan förstärka en initial störning, och det skulle kunna resultera i turbulens på den amerikanska statsobligationsmarknaden. En sådan utveckling skulle kunna få negativa effekter också på den svenska statsobligationsmarknaden och även kunna försvåra för svenska banker att få tillgång till dollarfinansiering.

Riksgälden anser att det är bra att risker med flyktig inlåning lyfts. Det är ett antal icke-systemviktiga banker som på senare tid snabbt ökat sin inlåning, delvis från utlandet med hjälp av inlåningsplattformar. Det är välkommet att Riksbanken har börjat följa detta med sin mer granulära data. Att ny teknik och sociala medier generellt kan ha gjort inlåning mer flyktig gör det än viktigare att fortsätta övervaka likviditetsriskerna med inlåningen. Riksgälden följer den diskussion som pågår internationellt kring insättningsgarantins betydelse för finansiell stabilitet och eventuella reformbehov, utifrån sitt uppdrag som garantimyndighet med ansvar för insättningsgarantin. Det bör understrykas att insättningsgarantins utformning, inklusive dess finansiering, styrs av EU-gemensamma regler, även om det finns ett visst utrymme för medlemsstaterna att anpassa t.ex. riskdifferentieringen i avgiftsuttaget.

Det är viktigt att de stabilitetsvårdande myndigheterna är vaksamma på de risker som inlåningsfinansierad verksamhet kan innebära. Här är det särskilt angeläget att fokusera på de kreditinstitut som bedriver den mest offensiva inlåningsverksamheten med insättningsgarantin som ett uttryckligt marknadsföringsargument. Det är viktigt att säkerställa att affärsmodeller, riskkontroller, kreditbeslut m.m. också i något mindre banker som har en mer offensiv inlåningsverksamhet håller hög kvalitet.

Riksgälden fortsätter att förstärka sin operativa beredskap under nästa år, inklusive när det gäller förberedelser för eventuella resolutionsfall. Riksgälden ser fram emot att ta del av den viktiga utredningen om operativ krisledning som snart är klar.

Ordföranden summerade diskussionen. Det finansiella systemet har än så länge klarat av de högre räntorna väl. Riskerna är dock fortsatt förhöjda. Myndigheterna har länge påtalat risker som den höga skuldsättningen för med sig. Många hushåll och företag kommer att möta högre räntor framöver i takt med att gamla lån förfaller och när räntebindningen på befintliga lån löper ut. Samtidigt väntas högre arbetslöshet, fler konkurser och svagare efterfrågan. Motståndskraften kommer att prövas framöver, i ekonomin som helhet och så även i den finansiella sektorn. Enskilda aktörer ställs inför utmaningar, men det väsentliga för stabiliteten är att det inte spiller över på det finansiella systemet som helhet. Bedömningen är idag att stabiliteten är god, med både buffertar och förmåga att hantera olika former av störningar. Det är viktigt att följa utvecklingen noga och att ha beredskap att agera för att värna den finansiella stabiliteten, om behov skulle uppstå.

Ett område som särskilt behöver bevakas är den kommersiella fastighetssektorn. Några ytterligare områden som behöver bevakas är riskerna med hushållens skuldsättning, bankernas kreditförluster även om de idag har goda förutsättningar, likviditeten på obligationsmarknaderna, utvecklingen i betalinfrastrukturen och cyberangrepp i ljuset av det förändrade säkerhetsläget.

§ 2 Det framtida samarbetet inom finansiella stabilitetsrådet

Ordföranden informerade om pågående utvärdering av arbetet i Finansiella stabilitetsrådet och övriga delar av Kommittén för finansiell stabilitet (Dir. 2013:120). Finansdepartementet har inlett denna utvärdering under 2023. Syftet är att bevara funktionerna, men effektivisera och utveckla arbetet. Ambitionen är att utvärderingen ska bli klar under 2024.

§ 3 Internationella frågor

Finansdepartementet informerade om arbetet med finansmarknadsfrågor i Europeiska unionen.

Stabilitetsrådet diskuterade kapitalmarknadsunionen, digital euro, samt det nya regelverket för krishantering av försäkringsbolag.

§ 4 Genomfört arbete inom stabilitetsrådet

Stabilitetsrådets kansli redogjorde för erfarenheterna från höstens scenarioövning. Fokus var hanteringen av konsekvenserna av en cyberattack som drabbade ett finansiellt infrastruktur företag.

Stabilitetsrådet är överens om att det finns ett behov av en övningsstrategi och koordinering av övningar som sker i olika fora.

Stabilitetsrådets nästa ordinarie möte är i juni 2024.